

Er zijn taalkwesties waarover heel verschillend kan worden gedacht. Taalkundige Frank Jansen behandelt iedere maand zo'n kwestie, en nodigt iedereen uit te reageren.

Moeten kunstomschrijvingen helderder?

Kunst staat in een kwade reuk. Dat blijkt nu de subsidies verlaagd worden. Er zijn wel pro-testen, maar die klinken toch vooral zelfzuchtig en plichtmatig. Hoe komt dat? Een van de redenen die worden genoemd, is dat het publiek niets van kunst snapt. En dat zou dan weer komen doordat de teksten uit de kunstwereld in een ontoegankelijke stijl geschreven zijn. Verdient het aanbeveling om die kunstomschrijvingen helderder te maken?

VOORSTANDER

Teksten over kunst en kunstwerken staan niet op zichzelf, maar hebben een dienende functie. Ze attenderen het publiek op kunstwerken, lichten die toe en evalueren ze. Of de teksten daarin slagen, hangt ook af van de schrijfstijl. Die mag in ieder geval geen extra barrière

opwerpen. Wat te denken van de Raad van Cultuur, die aan de toenmalige informateur Ivo Opstelten schreef dat kunst een domein is waar "samenleven op basis van culturele omgangsvormen wordt uitonderhandeld"? Alsof iemand daar chocola van zou kunnen maken.

Elke tekst kan altijd nog een beetje helderder. Dat het onderwerp ingewikkeld is, mag geen excuus zijn, maar is juist een extra aansporing om begrijpelijk te formuleren. Schrijvende kunstenaars kunnen te rade gaan bij populair-wetenschappelijke journalisten. Als je weet hoe je het imploderen van sterren moet uitleggen, lukt dat ook met een video-installatie of een conceptueel object.

Maar bovenal telt de wíl om er iets aan te doen. Een lezer die ziet dat kunstschrijvers in ieder geval proberen om duidelijk te schrijven, weet dat hij in principe welkom is in hun wereld. Want dat is het sterkste signaal dat zo'n node-loos hermetische tekst afgeeft: lezer, bemoeit u zich niet met ons, wij hebben u niet nodig.

TEGENSTANDER

In jip-en-jannekestijl schrijven over kunst kan niet, en als het zou kunnen, hielp het niet. Stel dat je wel een makkelijke tekst kon maken over een video-installatie waarin een kunstenaar de veranderende houding tegenover lichaamsformaties onderzoekt. Dan zou dat alleen maar betekenen dat die installatie geen echte kunst is. Echte kunst is zó nieuw en ontregelend dat het moeite kost om die te bedenken, te maken en te begrijpen. En die moeite zien we weerspiegeld in de stijl van de beschouwingen erover, die even moei-

zaam en kronkelig is. Elke versimpeling zou een trivialisering zijn, die uiteindelijk juist afbreuk doet aan de waardering van kunst.

De jip-en-janneketeksten zouden de kunst ook niet populairder maken. Echte kunst spreekt onmiddellijk aan. Je ziet of hoort iets en je denkt: wauw, wat jammer dat ik dat niet eerder in mijn leven ben tegengekomen! Pas daarna voel je je gemotiveerd om er een boekje over te lezen. Je keert naar het werk terug en je verdiept je er verder in. Maar aan het begin staat de impuls, de directe ervaring van het kunstwerk. De omgekeerde weg, eerst de toelichting lezen en dan de kunst verwerken, werkt niet. Bij een groot kunstwerk is de tekst dus onnodig en die kan zich zelfs op een irritante manier tussen het werk en de genietter dringen. Bij andere werken is de tekst nutteloos, hoe fraai en helder ook geformuleerd. Denk maar aan de lege zalen met conceptuele kunst waar u doorheen wandelt om bij uw favoriete schilderij te komen. Zouden die voller zijn als de toelichtingen door Heleen van Royen waren geschreven?

Wat vindt u ervan? Moeten kunstomschrijvingen helderder?

Geef voor 20 december uw mening op onze website: www.onzetaal.nl/homofkuit. Of stuur een briefkaart met 'Kunstomschrijvingen moeten helderder' of 'Kunstomschrijvingen hoeven niet per se helderder' naar de redactie van *Onze Taal*, Raamweg 1a, 2596 HL Den Haag. In de volgende aflevering de uitslag. ■

Antwoorden Taaltest

(zie pagina 355)

A. Spelling

- a. acclimatiseren
- b. broodje shish kebab
- a./c. enveloppe/enveloppetje
- b. instructielokaal
- a. nogal wiesde

B. Woordenschat

- b. buiten adem
- c. van ingewanden ontdoen
- b. motorrijtuig
- c. zwerfkei

C. Zoek de fouten

- agressieve, zeventienjarige mag ook, houdgreep, ervaren mag ook
- lang vervolgen, jiu-jitsu of jiu-jitsu, ontmoeten, twee handen op één buik

D. Extra

Pidgintalen of *pidgins* zijn eenvoudige omgangstalen die ontstaan door het contact tussen verschillende volken met elk hun eigen taal. Zodra een pidgintaal de moedertaal wordt van nieuwe generaties en zich tot een volwaardige taal ontwikkelt, is het een creooltaal.

Uitslag vorige stemming

Mogen de welkomstborden aan de provinciegrens van Friesland enkel in het Fries gesteld zijn? Daarover ging de vorige aflevering van 'Hom of kuit'. De kwestie leeft vooral in het zuidoosten van de provincie, omdat daar helemaal geen Fries gesproken wordt, maar Stellingwerfs en Nederlands. De meeste inzenders (106 stemmen, 57%) vinden dat de welkomstborden niet enkel in het Fries mogen – iets waar de stemoproep van het pro-Stellingwerfse e-zine *An de liende* wellicht aan bijgedragen heeft. Een belangrijke minderheid van 81 inzenders (43%) vindt louter Friestalige borden geen probleem, bijvoorbeeld omdat de positie van het Fries erdoor ondersteund wordt.